

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ**

**2^Η ΕΞΑΕΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ
ΟΔΗΓΙΑΣ 92/43/ΕΟΚ**

(ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ: 2001 – 2006)

**ΜΕΡΟΣ Β: Έντυπα αναφοράς και χάρτες για τους τύπους οικοτόπων του
Παραρτήματος Ι και τα είδη των Παραρτημάτων ΙΙ, ΙV και V που απαντούν
στην Ελλάδα**

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

**ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ**

Το παρόν εκπονήθηκε από το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων στο πλαίσιο υλοποίησης τριετούς προγράμματος δράσεων σε θέματα διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ (ΕΤΕΡΠΣ).

Η πλήρης αναφορά στην παρούσα έκδοση είναι:

Χρυσopolίτου Βασιλική και Έλενα Χατζηχαλαράμπους (Συντονίστριες Έκδοσης). 2008. Δεύτερη εθνική έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας των Οικοτόπων στην Ελλάδα (περίοδος αναφοράς: 2001-2006): Έντυπα αναφοράς και χάρτες για τους τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και τα είδη των Παραρτημάτων ΙΙ, ΙV και V που απαντούν στην Ελλάδα. Τριετές πρόγραμμα δράσεων σε θέματα διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα – ΕΚΒΥ, Θέρμη.

This document may be cited as follows:

Chrysopolitou Vasiliki and Helena Hadjicharalambous (editors). 2008. Second National Report on the Implementation of the Habitats Directive in Greece (reporting period 2001-2006): Factsheets and maps of the habitat types (Annex I) and species (Annexes II, IV and V) that occur in Greece. Three year program of actions on natural environment management issues. Hellenic Ministry for the Environment, Physical Planning and Public Works, Athens and Greek Biotope / Wetland Centre (EKBY). Thermi, Greece.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη διαμόρφωση του Μέρους Β της 2^{ης} εθνικής εξαετούς έκθεσης συνέβαλαν οι ακόλουθοι επιστήμονες και φορείς (αναφορά με αλφαβητική σειρά):

Για τους τύπους οικοτόπων

Γρηγοριάδης Νικόλαος (ΕΘΙΑΓΕ)
Δημόπουλος Παναγιώτης (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)
Δρακοπούλου Π. (ΕΛΚΕΘΕ)
Κακούρος Πέτρος (ΕΚΒΥ)
Κωνσταντινίδης Παύλος (ΕΘΙΑΓΕ)
Ντάφης Σπύρος (ΕΚΒΥ)
Petermann Joerg (ΕΘΙΑΓΕ)
Παναγιωτίδης Παναγιώτης (ΕΛΚΕΘΕ)
Πανίτσα Μαρία (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)
Τσιουρλής Γεώργιος (ΕΘΙΑΓΕ)
Τσιριτζίδης Ιωάννης (ΑΠΘ)

Για τα είδη φυτών

Γαλάνη Πολυξένη (ΜΑΙΧ)
Γώτσιου Παναγιώτα (ΜΑΙΧ)
Καμάρη Γεωργία (Πανεπιστήμιο Πατρών)
Καζάκης Γεώργιος (ΜΑΙΧ)
Μήτσαινας Γεώργιος (Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου)
Τσακίρη Εύη (ΑΠΘ)
Φοίτος Δημήτριος (Πανεπιστήμιο Πατρών)
Φουρναράκη Χριστίνη (ΜΑΙΧ)

Για τα είδη ζώων

Γαληνού-Μητσούδη Σοφία (ΑΤΕΙΘ)
Γεωργιάδης Λάζαρος (ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ)
Γιαννάτος Γεώργιος
Γιουλάτος Διονύσιος (ΑΠΘ)
Δημάκη Μαρία (ΜΓΦΙ)
Δημητρόπουλος Αχιλλέας (ΜΓΦΙ)
Ηλιόπουλος Γιώργος (ΚΑΛΛΙΣΤΩ)
Ιωαννίδης Γιάννης (ΜΓΦΙ)
Κασαπίδης Παναγιώτης (ΕΛΚΕΘΕ)
Κατή Βασιλική (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)
Κλεανθίδης Πλάτων (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας)
Λεγάκις Αναστάσιος (Πανεπιστήμιο Αθηνών)
Μερτζάνης Γιώργος (ΚΑΛΛΙΣΤΩ)
ΜΟm-Ελληνική Εταιρεία για τη μελέτη και την προστασία της Μεσογειακής Φώκιας
Μπούσμπουρας Δημήτριος
Οικονομίδης Παναγιώτης (ΑΠΘ)
Παναγιωτοπούλου Μαρία
Παναγοπούλου Αλίκη (ΑΡΧΕΛΩΝ)
Παπαϊωάννου Χαρατίκης (Κέντρο Βιολογικής & Πολιτισμικής Ποικιλότητας – Πάπιγκο)
Παραγκαμιάν Καλούστ (Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών Ερευνών)
Σοφιανίδου Θεοδώρα (ΑΠΘ)

Σφουγγάρης Αθανάσιος (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)
Φραντζής Αλέξανδρος (Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών ΠΕΛΑΓΟΣ)

Δεδομένα για είδη ζώων παρείχαν οι:

Παμπέρης Λάζαρος
WWF Ελλάς

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το Άρθρο 17 της Οδηγίας των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ), τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υποβάλουν, ανά εξαετία, εκθέσεις σχετικές με την εφαρμογή της Οδηγίας. Οι εκθέσεις αυτές, όπως επισημαίνεται στο εν λόγω Άρθρο, θα πρέπει να περιλαμβάνουν: α) πληροφορίες για τα μέτρα διατήρησης που αναφέρονται στο Άρθρο 6, β) εκτίμηση της επίδρασης των μέτρων στην κατάσταση διατήρησης των φυσικών οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και των ειδών του Παραρτήματος ΙΙ και γ) τα κυριότερα αποτελέσματα της εποπτείας που αναφέρεται στο Άρθρο 11 για την κατάσταση διατήρησης των ειδών και των οικοτόπων του Αρθρου 2 (δηλαδή για τους τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και για τα είδη των Παραρτημάτων ΙΙ, ΙV και V).

Οι εθνικές εκθέσεις χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την παραγωγή μίας ενιαίας έκθεσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς την κατεύθυνση αυτή, υιοθετήθηκε η τυποποίηση των εθνικών εκθέσεων, προκειμένου να είναι δυνατή η συλλογή και η σύνθεση του συνόλου των εθνικών δεδομένων που απαιτούνται για την παραγωγή της ενιαίας έκθεσης, αλλά και ο έλεγχος, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, των εθνικών εκθέσεων.

Η Επιτροπή Οικοτόπων υιοθέτησε την παρούσα μορφή έκθεσης το 2005. Επίσης, στο πλαίσιο δημιουργίας ενός «Οδηγού» προς τα κράτη μέλη για τη σύνταξη της έκθεσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοίμασε¹ και διένειμε:

1. Έντυπα υποβολής της έκθεσης, τα οποία αποτελούνται από:
  - ✓ ένα έντυπο γενικών πληροφοριών για τα μέτρα που έχουν ληφθεί υπό την Οδηγία των Οικοτόπων και
  - ✓ δύο έντυπα πληροφοριών αναφορικά με την εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών, αντίστοιχα.
2. Κριτήρια, υπό μορφή πίνακα, για την εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών.
3. Κείμενο που πραγματεύεται το φυσικό εύρος (natural range) των τύπων οικοτόπων και των ειδών, υπό το πνεύμα της Οδηγίας.
4. Κείμενο επεξηγηματικών σημειώσεων.
5. Τέσσερα παραρτήματα με παραδείγματα και ειδικότερες επεξηγήσεις.

Βάσει του Οδηγού, η 2^η εθνική εξαετής έκθεση αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος (Μέρος Α) περιλαμβάνει γενικές πληροφορίες για την εφαρμογή των επιμέρους θεμάτων της Οδηγίας των Οικοτόπων στην Ελλάδα (νομικό πλαίσιο, κατάσταση χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου ΦΥΣΗ 2000, θέματα διαχείρισης, μέτρα διατήρησης και προστασίας, οικονομικά θέματα κ.λπ.). Το δεύτερο μέρος (Μέρος Β) περιλαμβάνει έντυπα αναφοράς για τους τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και τα είδη των Παραρτημάτων ΙΙ, ΙV και V που απαντούν στην Ελλάδα. Στο έντυπο αναφοράς κάθε είδους και τύπου οικοτόπου, περιέχεται η

---

¹ Ο Οδηγός ετοιμάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από το Θεματικό Κέντρο για τη Βιοποικιλότητα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (European Environment Agency's Topic Centre on Biological Diversity -ETC/BD), με τη συνεισφορά μελών της Επιστημονικής Ομάδας Εργασίας (Scientific Working Group).

πληροφορία που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση της κατάστασης διατήρησής του².

Αρμόδια Εθνική Αρχή για την υποβολή της έκθεσης ήταν το ΥΠΕΧΩΔΕ και αρμόδια Υπηρεσία για την επίβλεψη εκπόνησης του συνόλου της έκθεσης ήταν η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, που είχε και την ευθύνη σύνταξης του Μέρους Α της έκθεσης. Η ευθύνη συμπλήρωσης του ειδικού μέρους της έκθεσης (Μέρος Β) ανατέθηκε στο ΕΚΒΥ.

2. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ – ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ - ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Για τη συμπλήρωση των εντύπων αναφοράς για την περίοδο 2001-2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρείχε τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν δεδομένα από ποικίλες πηγές ή η γνώμη των ειδικών. Για την εκπόνηση του Μέρους Β της έκθεσης, εφαρμόστηκε μια ανοιχτή διαδικασία, η οποία προήγαγε τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων. Στοιχεία της διαδικασίας αυτής ήταν:

- η πραγματοποίηση δύο συναντήσεων εργασίας (μία στην Αθήνα, στις 30 Μαρτίου 2007 και μία στη Θεσσαλονίκη, στις 23 Απριλίου 2007), οι οποίες αποσκοπούσαν στην κατανόηση της διαδικασίας,
- η ευρύτατη διακίνηση των εντύπων και η παροχή οδηγιών και τεχνικής υποστήριξης προς κάθε ενδιαφερόμενο,
- η διοργάνωση δημόσιας διαβούλευσης μέσω διαδικτύου.

Τα έντυπα, οι οδηγίες και το λοιπό υποστηρικτικό υλικό για την έκθεση διανεμήθηκαν σε 207 αποδέκτες. Από αυτούς, οι 100 ήταν υπηρεσίες, οι 21 επιστημονικές εταιρίες και περιβαλλοντικές οργανώσεις και οι υπόλοιποι 86 ήταν επιστήμονες με ειδική γνώση σε είδη και τύπους οικοτόπων. Από τους αποδέκτες του υλικού, ανταποκρίθηκαν συνολικά 43 επιστήμονες και φορείς. Παράλληλα, συγκροτήθηκε Ομάδα Εμπειρογνομόνων, με κύρια ευθύνη τη σύνθεση επιμέρους εντύπων σε ένα έντυπο αναφοράς ανά τύπο οικοτόπου και είδος, όπου αυτό απαιτείτο, και την κάλυψη των κενών που εντοπίζονταν. Ειδικότερα, στην Ομάδα Εμπειρογνομόνων μετείχαν οι ακόλουθοι:

---

² Η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης (conservation status) των τύπων οικοτόπων και των ειδών αφορά στην εθνική επικράτεια των κρατών μελών (και όχι στα στενά όρια των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000) και προέκυψε από τον υπολογισμό σειράς άλλων παραμέτρων, βασικότερες από τις οποίες ήταν:

- Για τους τύπους οικοτόπων: το εύρος (range), η έκτασή τους (area covered by habitat), καθώς και τα τυπικά είδη (typical species) που μετέχουν στη σύνθεσή τους.
- Για τα είδη: το εύρος (range), το μέγεθος του πληθυσμού (population size), η έκταση των ενδιατημάτων τους (habitat area) - εξάπλωση.

Πίνακας 1. Σύνθεση Ομάδας Εμπειρογνομόνων.

a/a	Ονοματεπώνυμο	Αντικείμενο
1	Ντάφης Σπύρος	Δασικοί τύποι οικοτόπων
2	Παναγιωτίδης Παναγιώτης	Παράκτιοι και αλοφυτικοί οικοτόποι
3	Δημόπουλος Παναγιώτης Πανίτσα Μαρία	Λοιποί τύποι οικοτόπων
4	Φοίτος Δημήτριος	Χλωρίδα
5	Παραγκαμιάν Καλούστ	Χερσαία θηλαστικά
6	Φραντζής Αλέξανδρος	Κητώδη
7	Οικονομίδης Παναγιώτης Δημάκη Μαρία	Ιχθύς
8	Δημητρόπουλος Αχιλλέας Ιωαννίδης Γιάννης Μπούσμπουρας Δημήτρης	Ερπετά
9	Σοφιανίδου Θεοδώρα	Αμφίβια
10	Λεγάκις Αναστάσιος	Ασπόνδυλα

Η υλοποίηση του εγχειρήματος ξεκίνησε με δεδομένο ότι η υφιστάμενη πληροφορία που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στη συμπλήρωση εντύπων αναφοράς ήταν αποσπασματική, διασπαρμένη μεταξύ επιστημόνων και φορέων και όχι πάντα δημοσιευμένη ή εύκολα προσβάσιμη και άρα θα έπρεπε να αξιοποιηθεί η γνώμη των ειδικών, όπου αυτό ήταν δυνατό.

Τα ανωτέρω επέφεραν την ανάγκη παραδοχών οι οποίες αποτυπώθηκαν στα έντυπα αναφοράς. Στις περισσότερες περιπτώσεις, στο πεδίο «Other relevant information – Άλλες σχετικές πληροφορίες» των εντύπων αναφοράς καταγράφηκε η προσέγγιση που ακολουθήθηκε και οι παραδοχές που έγιναν για την εκτίμηση των επιμέρους παραμέτρων. Ειδικά στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα υφιστάμενα δεδομένα ήταν εξαιρετικά ανεπαρκή έως και ανύπαρκτα, αυτό επίσης καταγραφόταν χωρίς να επιχειρείται παράθεση επιστημονικής γνώμης. Παραδοχές και προσεγγίσεις που αφορούν στο σύνολο των τύπων οικοτόπων και σε ομάδες ειδών (θηλαστικά, ερπετά, αμφίβια, ιχθύς, ασπόνδυλα, φυτά), αποτυπώθηκαν και υποβλήθηκαν σε άλλα αρχεία (Other Files) όπως προβλέπεται από τον Οδηγό. Οι κυριότερες από τις παραδοχές που έγιναν περιγράφονται στη συνέχεια.

Στα έντυπα αναφοράς των τύπων οικοτόπων, χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση με την οποία αυτοί αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας. Αντίστοιχα, στα έντυπα αναφοράς των ειδών χρησιμοποιήθηκε ως επί το πλείστον η ονοματολογία με την οποία αναφέρονται τα είδη στα παραρτήματα της Οδηγίας (II, IV και V) και όχι απαραίτητα η σημερινά αποδεκτή ονοματολογία τους. Αμφότερες οι προσεγγίσεις είναι αποτέλεσμα των περιορισμών που απορρέουν από το ηλεκτρονικό εργαλείο IT Tool.

Πηγές πληροφοριών αποτέλεσαν τα παραδοτέα έργων που εκπονήθηκαν στην Ελλάδα με δημόσια χρηματοδότηση (ΕΤΕΡΠΣ, LIFE, INTERREG, κ.λπ.), επιστημονικές δημοσιεύσεις και εκδόσεις, αλλά και τα προσωπικά αρχεία ορισμένων επιστημόνων και φορέων από τα οποία παραχωρήθηκαν ακόμη και αδημοσίευτα δεδομένα. Το σύνολο των πηγών (δημοσιευμένων και αδημοσίευτων) που χρησιμοποιήθηκε για τη συμπλήρωση κάθε εντύπου αναφοράς καταχωρήθηκε στο ενδεδειγμένο πεδίο των εντύπων (Published sources – Δημοσιευμένες Πηγές).

Το βασικό ζητούμενο των εντύπων αναφοράς, δηλαδή **η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης** (conservation status) των τύπων οικοτόπων και των ειδών **στην εθνική επικράτεια των κρατών μελών** (και όχι στα όρια των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000), προέκυψε από τον υπολογισμό σειράς άλλων παραμέτρων, βασικότερες από τις οποίες ήταν:

- *Για τους τύπους οικοτόπων*: το εύρος (range), η έκτασή τους (area covered by habitat), καθώς και τα τυπικά είδη (typical species) που μετέχουν στη σύνθεσή τους.
- *Για τα είδη*: το εύρος (range), το μέγεθος του πληθυσμού (population size), η έκταση των ενδιαιτημάτων τους (habitat area) - εξάπλωση.

Για την πλειονότητα των τύπων οικοτόπων και των ειδών, το εύρος και η εξάπλωσή τους απεικονίζεται σε χάρτες πλέγματος 10x10 km. Σε ελάχιστες περιπτώσεις ωστόσο, με εξαιρετική ανεπάρκεια σε δεδομένα, χρησιμοποιήθηκαν χάρτες πλέγματος 50x50 km.

Η ανεπάρκεια σε δεδομένα πεδίου, τόσο για τύπους οικοτόπων όσο και για τα είδη, δυσχέρανε την εκτίμηση του εύρους τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή βασίσθηκε στη γνώμη των ειδικών ως απόρροια της ευρύτερης γνώσης και εμπειρίας τους στο πεδίο. Σε ορισμένες περιπτώσεις ωστόσο κατά τις οποίες κρίθηκε εξαιρετικά παρακινδυνευμένη η εξαγωγή συμπερασμάτων και η παράθεση γνωμών, επελέγη η ταύτιση του εύρους με την πραγματική εξάπλωση τύπων οικοτόπων και ειδών ως ένδειξη του ελάχιστου εύρους τους. Σε κάποιες άλλες περιπτώσεις επιχειρήθηκε η εκτίμηση του εύρους, λαμβάνοντας υπόψη την απεικόνιση της παρουσίας αντιπροσωπευτικών γνωρισμάτων των ενδιαιτημάτων των ειδών.

Για τους περισσότερους τύπους οικοτόπων, τα διαθέσιμα δεδομένα για την εκτίμηση των ανωτέρω παραμέτρων και τη δημιουργία χαρτών προέρχονταν από το έργο της χαρτογράφησης σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000. Ως εκ τούτου η εκτίμηση των παραμέτρων σε επίπεδο επικράτειας βασίσθηκε στα ανωτέρω δεδομένα, σε επιπλέον δεδομένα πεδίου και στη γνώμη των ειδικών.

Για τα περισσότερα είδη χαρακτηριστική ήταν αφενός η παντελής απουσία ποσοτικών δεδομένων τα οποία θα επέτρεπαν στους ειδικούς την εξαγωγή συμπερασμάτων σε επίπεδο επικράτειας και αφετέρου η μη επιβεβαιωμένη παρουσία ειδών σε διάφορες περιοχές της χώρας. Σε ό,τι αφορά δε συγκεκριμένα στην παράμετρο «μέγεθος πληθυσμού» επισημαίνεται ότι λόγω της ανεπάρκειας των δεδομένων σε αρκετές περιπτώσεις:

- α) ήταν πρακτικά αδύνατη η εκτίμηση του μέγιστου και του ελάχιστου πληθυσμού και ως εκ τούτου επιλέχθηκε να καταχωρηθούν τα διαθέσιμα υφιστάμενα δεδομένα ως ένδειξη του ελάχιστου πληθυσμιακού μεγέθους
- β) χρησιμοποιήθηκε ως μονάδα μέτρησης ο αριθμός των κελιών (grids) στα οποία αποτυπώνεται η εξάπλωση και το εύρος τους στον χάρτη, δυνατότητα η οποία προκύπτει από τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και παρέχεται από το ηλεκτρονικό εργαλείο IT Tool.

Εξαίρεση στα ανωτέρω αποτελούν ελάχιστα είδη (π.χ. καφέ αρκούδα, μεσογειακή φώκια, χελώνα *Caretta caretta*), για τα οποία υλοποιήθηκε ή και υλοποιείται συστηματική παρακολούθηση των πληθυσμών τους στο πλαίσιο συγκεκριμένων έργων.

Για ορισμένες από τις παραμέτρους που οδηγούν στην εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών απαιτείτο επιπλέον και ο καθορισμός των «ικανοποιητικών τιμών αναφοράς» τους (favourable reference values), ώστε να μπορεί να εκτιμηθεί το πόσο απέχει τελικά η κατάσταση διατήρησης ενός τύπου οικοτόπου ή είδους από την ικανοποιητική. Τέτοιες τιμές αναφοράς αποτελούσαν το «ικανοποιητικό εύρος αναφοράς» για τα είδη και τους οικοτόπους, ο «ικανοποιητικός πληθυσμός αναφοράς» για τα είδη και η «ικανοποιητική έκταση αναφοράς» για τους οικοτόπους. Δεδομένου ότι οι ικανοποιητικές τιμές αναφοράς ενδέχεται μελλοντικά να αποτελέσουν τιμές-στόχο για τα κράτη μέλη, κατά τις περιπτώσεις όπου συνέτρεχαν λόγοι, για τον καθορισμό τους συνεκτιμήθηκαν και οι υφιστάμενες συνθήκες (π.χ. οικισμοί, μεγάλα κατασκευαστικά έργα, εκτάσεις γεωργικής γης) και όχι μόνο παράμετροι όπως το «ιστορικό εύρος» χωρίς να ληφθούν υπόψη οι αιτίες μεταβολής του. Σε αρκετές περιπτώσεις δε, λόγω της ανεπάρκειας των δεδομένων ήταν πρακτικά αδύνατος ο καθορισμός τιμών αναφοράς.

Τέλος, σε ό,τι αφορά στην εκτίμηση αυτής καθαυτής της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών, αυτή έγινε με ακριβή εφαρμογή των κριτηρίων που περιέχονταν στον πίνακα (matrix) που συνόδευε το προς συμπλήρωση έντυπο. Σε περίπτωση ανεπάρκειας δεδομένων ήταν αδύνατη η εφαρμογή των κριτηρίων και κατά συνέπεια αδύνατη η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η έκθεση υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε ηλεκτρονική μορφή, με τη χρήση ενός εργαλείου που ονομάζεται «IT Tool», το οποίο δημιουργήθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) και οριστικοποιήθηκε στις 13 Μαρτίου 2007. Στο ηλεκτρονικό αυτό εργαλείο, καταχωρήθηκε, τόσο η περιγραφική, όσο και η χαρτογραφική πληροφορία που απαιτείτο από τα έντυπα αναφοράς. Προκειμένου τα έντυπα αναφοράς να είναι πλήρως συμβατά με το IT Tool, υπέστησαν μερική επεξεργασία από το ΕΚΒΥ.

Για το Μέρος Β της έκθεσης η χώρα μας καταχώρησε, κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης, στο ηλεκτρονικό εργαλείο IT Tool του ΕΟΠ, 345 έντυπα αναφοράς για: 85 τύπους οικοτόπων, 60 είδη φυτών και 200 είδη ζώων. Από αυτά, 7 έντυπα αναφοράς³ αφορούσαν σε 2 είδη φυτών και 5 είδη ζώων για τα οποία νεότερα δεδομένα δεν επιβεβαιώνουν την παρουσία τους στην Ελλάδα και ως εκ τούτου ήταν χωρίς νόημα η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησής τους. Επίσης δεν υπεβλήθη εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης άλλων 13 ειδών ζώων⁴, για τα οποία στα έντυπα αναφοράς επισημαίνεται ότι αυτά τελικώς δεν απαντούν στην Ελλάδα.

---

³ Είδη με μη επιβεβαιωμένη παρουσία στην Ελλάδα: *Cypripedium calceolus*, *Spiranthes aestivalis*, *Bombina bombina*, *Gibbula nivosa*, *Acipenser naccarii*, *Knipowitschia panizzeae*, *Petromyzon marinus*.

⁴ Είδη κητωδών με περιστασιακή ή τυχαία παρουσία στις ελληνικές θάλασσες: *Megaptera novaeangliae*, *Balaenoptera acutorostrata*, *Pseudorca crassidens*.

Είδος το οποίο, βάσει της νέας ταξινομικής κατάστασής του, δεν απαντά στην Ελλάδα: *Lacerta danfordii*.

Είδη ψαριών που τελικώς δεν απαντούν στην Ελλάδα: *Zingel streber*, *Salmo macrostigma*, *Sabanejewia aurata*, *Gobio uranoscopus*, *Gobio kessleri*, *Coregonus lavaretus*, *Cobitis taenia*, *Barbus plebejus*, *Barbus barbus*.

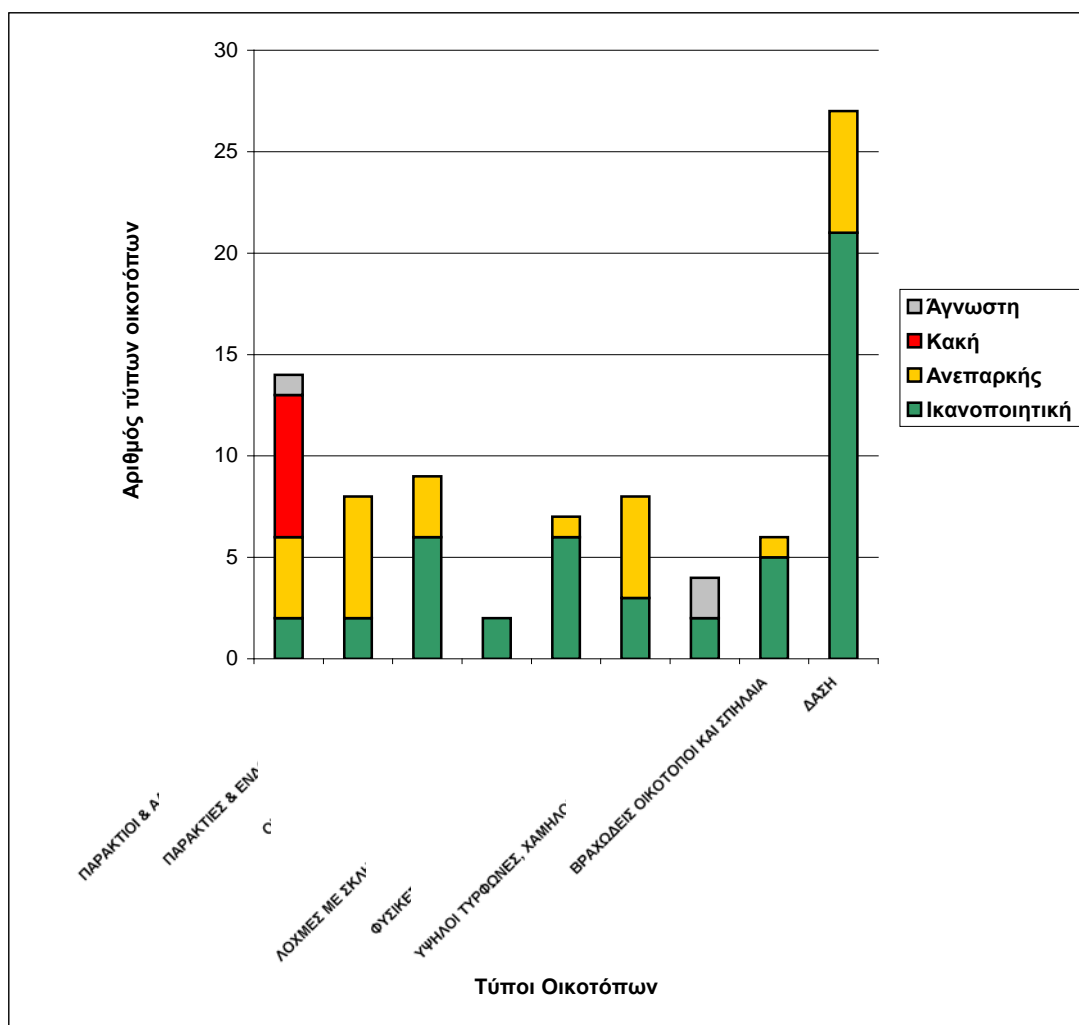
Για τους 85 τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος I, και τα 58 είδη φυτών και 182 είδη ζώων των Παραρτημάτων II, IV και V (σύνολο 325 έντυπα), διαμορφώθηκε η ακόλουθη εικόνα για την κατάσταση διατήρησής τους:

Πίνακας 2. Κατάσταση διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαντούν στην Ελλάδα.

Κατάσταση διατήρησης	Αριθμός τύπων οικοτόπων	Αριθμός ειδών		Σύνολο	Ποσοστό % επί συνόλου
		φυτών	ζώων		
Ικανοποιητική	49	5	25	79	24.30
Μη ικανοποιητική - ανεπαρκής	26	19	26	71	21.85
Μη ικανοποιητική - κακή	7	2	13	22	6.77
Άγνωστη*	3	32	118	153	47.08
Σύνολο	85	58	182	325	100

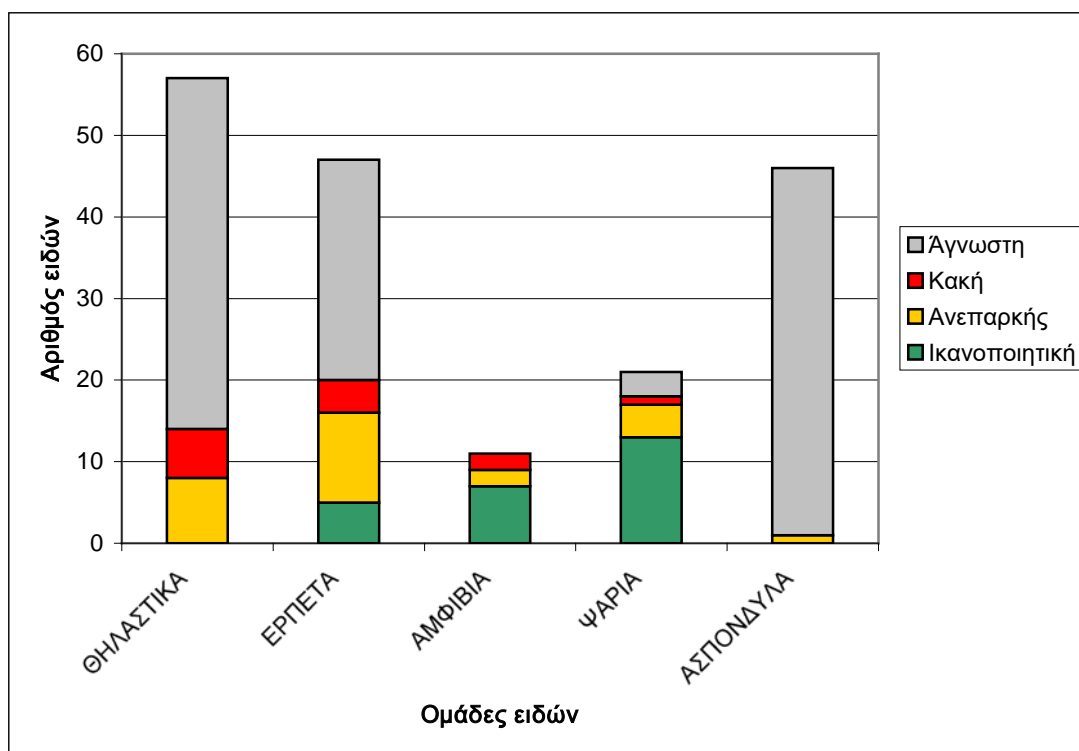
* Για 3 τύπους οικοτόπων, 19 είδη φυτών και 15 είδη ζώων, των οποίων η κατάσταση διατήρησης καταχωρήθηκε ως «άγνωστη» στα έντυπα αναφοράς, οι ειδικοί εκτιμούν ότι στην πραγματικότητα η κατάσταση διατήρησής τους είναι «ικανοποιητική» αν και το γεγονός αυτό δεν μπορούσε να τεκμηριωθεί στα έντυπα αναφοράς λόγω της έλλειψης αριθμητικών δεδομένων.

Ειδικότερα, 49 τύποι οικοτόπων, δηλαδή το 58% των τύπων που απαντούν στην Ελλάδα, βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, 26 τύποι (30%) βρίσκονται σε ανεπαρκή κατάσταση και 7 τύποι οικοτόπων εντοπίζονται σε κακή κατάσταση διατήρησης. Οι 7 αυτοί τύποι ανήκουν όλοι στην κατηγορία «παράκτιοι και αλοφυτικοί οικοτόποι», στοιχείο που δηλώνει ότι οι μισοί από τους οικοτόπους αυτής της κατηγορίας (7 από 14) βρίσκονται σε κακή κατάσταση. Άγνωστη είναι η κατάσταση τριών τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος I, εκ των οποίων δύο είναι τυρφώνες-βάλτοι και ένας είναι παράκτιος (Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους). Στην εικόνα 1 δίνεται η κατάσταση διατήρησης ανά ομάδα τύπων οικοτόπων Κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Εικόνα 1. Κατάσταση διατήρησης ανά ομάδα τύπων οικοτόπων Κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Στην εικόνα 2 φαίνεται η κατάσταση διατήρησης ανά ομάδα ζώων Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Όπως φαίνεται, λόγω έλλειψης δεδομένων σε ό,τι αφορά τη γεωγραφική εξάπλωση, το εύρος και τα πληθυσμιακά μεγέθη τους, η κατάσταση διατήρησης του 65% των ειδών ζώων αξιολογείται ως άγνωστη (118 από τα 182 είδη). Το 14% βρίσκεται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης (25 από τα 182 είδη), και αντίστοιχο ποσοστό σε ανεπαρκή κατάσταση (26 από τα 182 είδη), ενώ το υπόλοιπο 7% βρίσκεται σε κακή κατάσταση διατήρησης (13 από τα 182 είδη). Τα κενά της γνώσης είναι μεγαλύτερα στα ασπόνδυλα (για τα 45 από τα 46 είδη η κατάσταση διατήρησης είναι άγνωστη και για το 1 είδος ανεπαρκής), στα θηλαστικά (75% σε άγνωστη κατάσταση, 14% σε ανεπαρκή κατάσταση και το υπόλοιπο 11% σε κακή κατάσταση) και στα ερπετά (57% σε άγνωστη κατάσταση, 23% σε ανεπαρκή κατάσταση, 11% σε ικανοποιητική κατάσταση και το υπόλοιπο 9% σε κακή κατάσταση). Το 62% των ψαριών βρίσκεται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης. Επισημαίνεται ότι η συντριπτική πλειονότητα των ψαριών Κοινοτικού ενδιαφέροντος αφορά σε είδη κυρίως των εσωτερικών υδάτων.

Εικόνα 2. Κατάσταση διατήρησης ανά ομάδα ειδών ζώων Κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Η εθνική έκθεση υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο 2007 και η διαδικασία αξιολόγησής της σε ευρωπαϊκό επίπεδο ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο 2008 με την ενσωμάτωση των σχολίων της ΕΕ και την επανυποβολή της.

Οι εθνικές εκθέσεις των κρατών μελών υπέστησαν επεξεργασία από τον ΕΟΠ και το Θεματικό Κέντρο για την Βιοποικιλότητα (ETC/BD), με σκοπό τη σύνθεση ενιαίας έκθεσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανά βιογεωγραφική ζώνη. Οι εθνικές εκθέσεις των κρατών μελών και τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα ανά βιογεωγραφική ζώνη τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση από 28 Ιουλίου 2008 έως 15 Σεπτεμβρίου 2008 και η δημοσιοποίηση της ενιαίας έκθεσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται. Οι εθνικές εκθέσεις όλων των κρατών μελών είναι προσβάσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://cdr.eionet.europa.eu>. Η εθνική έκθεση της Ελλάδας βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://cdr.eionet.europa.eu/gr/eu/art17>.